

Sygn. akt III Ca 214/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Adamczyk SSO Zofia Klisiewicz (sprawozdawca) SSO Agnieszka Skrzekut
Protokolant	staż. Kinga Burny

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2015r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. O.

przeciwko I. W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 28 maja 2014 r., sygn. akt I C 2150/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1 800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn . akt III Ca 214/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28.05.2014r. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu w sprawie z powództwa M. O. przeciwko I. W. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda M. O. umowę darowizny z dnia 22.07.2009r. Rep. A nr 5679/2009, sporządzoną przed notariuszem S. C. pomiędzy K. W. (1) i I. W., której przedmiotem był udział wynoszący 1/2 część w nieruchomości położonej w B. składającej się z dz. ewid. nr(...) i (...)obj. KW (...), któremu to powodowi przysługują w stosunku do K. W. (1) wierzytelności wynikające: z tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 15.03.2013r., sygn. akt V GNc 308/13 oraz z tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego

dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie z dnia 05.09.2013 r., sygn. akt IV GNc 4500/13/S i postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 27.01.2014r., sygn. akt IV GC0 902/13/S (pkt I sentencji), zasądził od pozwanej I. W. na rzecz powoda M. O. kwotę 4 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II sentencji) oraz nakazał ściągnąć od I. W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Nowym Sączu kwotę 2 550 zł tytułem opłaty od rozszerzonego żądania pozwu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, z których w szczególności wynika, że pozwany K. W. (1) był od dnia 09.03.2007r. (...) spółki (...), (...) Spółka jawna z siedzibą w N. i był on uprawniony do jednoosobowego reprezentowania spółki. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej w dniu 30.06.2009r. powód M. O. jako właściciel Firmy (...) M. O. z siedzibą w S. zawarł ze spółką (...), W. Sp.j. reprezentowaną przez K. W. (1), umowę o roboty budowlane w zakresie instalacji elektrycznych na budowie budynku usługowego w Ś. przy ul. (...)/S. na dz. ewid. nr(...). Na mocy tej umowy spółka (...) zobowiązała się do zapłaty kwoty 162 031,00 zł netto ustalonej ryczałtowo z tytułu wykonanych robót – płatności miały być dokonywane w terminie 21 dni od daty otrzymania faktury wraz z protokołem odbioru. Anekses do umowy w dniu 15.09.2009r. strony ustaliły wynagrodzenie za całość robót na kwotę 190 893,00 zł netto – w związku z wykonanymi przez powoda robotami dodatkowymi na kwotę 32 652 zł netto. W trakcie realizacji umowy powód wystawiał faktury za wykonanie kolejnych etapów robót: w dniu 31.07.2009r. wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 36 600 zł, w dniu 31.08.2009r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 85 400 zł, w dniu 30.09.2009r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 75 677,82 zł oraz fakturę nr (...) na kwotę 39 835,44 zł. Faktury te zostały przez spółkę (...) odebrane i zaakceptowane. Spółka (...) miała opóźnienia w płatnościach, ostatecznie uregulowała jedynie część należności, tj. kwotę 36 600 zł z faktury nr (...) oraz kwotę 9 835,44 zł z faktury nr (...).

Dłużnik K. W. (1) był współwłaścicielem udziału w 1/2 części w nieruchomości położonej w B., składającej się z dz. ewid. nr (...) i (...) o pow. 0,31 ha, objętej Kw nr (...). Nieruchomość ta stanowiła wspólność ustawową majątkową małżeńską na mocy umowy zamiany i umowy darowizny z dnia 13.11.2000r. i ustanowiona była na niej hipoteka umowna zwykła w kwocie 160 000 zł na rzecz Banku (...) S.A., hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 160 000 zł na rzecz tego Banku – do tej hipoteki dołączył się w 2012r. Urząd Skarbowy. K. W. (1) – na podstawie tej samej umowy z dnia 13.11.2000 r. - był również współwłaścicielem na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej udziału wynoszącego 1/4 część w nieruchomości położonej w B. składającej się z dz. ewid. nr (...) o pow. 0,08 ha, objętej KW (...). W dniu 22.07.2009r. przed notariuszem S. C. został sporządzony akt notarialny Rep. A nr (...), na mocy którego K. W. (1) dokonał na rzecz swojej żony I. W. darowizny, której przedmiotem były udziały w wymienionych wyżej nieruchomościach – był to jedyny składnik majątku wspólnego. I. W. nie pracowała wówczas w spółce (...), wiedziała jednak, iż spółka (...) działa w branży budowlanej i pozostawała w normalnych relacjach z mężem. Ustrój wspólności majątkowej ustawowej małżeńskiej dłużnik K. W. (1) i pozwana I. W. wyłączyli umową z dnia 18.12.2006r. Nadal są małżeństwem.

Powód uzyskał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 15.03.2013r. w sprawie do sygn. akt IV GNc 308/13, w którym zasądzono na jego rzecz od T. – W., (...) Spółka jawna K. W. (2) i R. W. kwotę 9 900 zł wraz z kosztami procesu. Nakaz ten został zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 04.06.2013r. Kwota zasądzona tym nakazem stanowiła część roszczenia udokumentowanego fakturą nr (...), przy czym wierzytelność powoda powstała w dacie zawarcia umowy z dnia 30.06.2009r., a stała się wymagalna z upływem terminu zapłaty wskazanego na fakturze. Drugi nakaz zapłaty wydany na rzecz powoda w postępowaniu nakazowym w dniu 05.09.2013r. do sygn. akt IV GNc 4500/13/S przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie obejmuje kwotę 51 000 zł wraz z odsetkami. Nakaz ten został zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 27.01.2014r. W dniu 06.08.2013r. spółka (...), reprezentowana przez K. W. (1) złożyła oświadczenie o uznaniu długu w wysokości 161 077,82 zł z tytułu faktur VAT nr (...). Toczące się postępowanie egzekucyjne przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu A. C. pod sygnaturą KM 519/13 na podstawie w/w nakazów, zakończyły się bezskutecznie. Przeciwno spółce (...) toczyły się nadto inne postępowania egzekucyjne, już od 2009r. – na podstawie nakazów zapłaty wydawanych jeszcze w 2008r., wskutek nieregulowania należności. Część z nich zakończyła się wyegzekwowaniem należności (były to postępowania wszczęte na podstawie tytułów egzekucyjnych wystawionych w 2008r. i w początkowych miesiącach 2009r.), większość zaś, w szczególności w sprawach KM

1807/09, KM 42/10, KM 43/10, KM 116/10, KM 348/10, KM 1068/10 – Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu A. M., KM 912/09, KM 1253/09, KM 1355/09, KM 1599/09, KM 344/10 – Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu J. J., w których tytuły wykonawcze wystawiane były od maja 2009r., okazały się bezskuteczne. Postępowania przeciwko spółce (...) prowadzone były również przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świdnicy (KM 566/10) i przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Krakowa - Krowodrzy M. L. (KM 2321/10) – one również zakończyły się umorzeniem z powodu bezskuteczności egzekucji. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu A. C. prowadziła również postępowania przeciwko dłużnikowi K. W. (1) – postępowanie KM 720/12 zostało umorzone z powodu bezskuteczności egzekucji w dniu 27.06.2013r., K. 358/12 – również z powodu bezskuteczności egzekucji umorzono w dniu 13.12.2012r. Postępowania egzekucyjne wszczynane były także przeciwko spółce (...) założonej przez K. W. (1) i R. W. i okazały się bezskuteczne.

W 2008r. spółka (...) nie otrzymała wynagrodzenia za wykonane roboty w kwocie ok. 1 000 000 zł, należnego jej od (...) Sp. z o.o. w K., która złożyła następnie wniosek o ogłoszenie upadłości – od tego czasu zaczęły się problemy (...) spółki (...). Aktem notarialnym z dnia 24.10.2008r. Rep. A nr 16008/2008 została ustanowiona hipoteka kaucyjna umowna do kwoty 380 000 zł na rzecz spółki (...), na nieruchomości objętej KW nr (...), będącej własnością spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. – celem zabezpieczenia wierzytelności Spółki (...) o zwrot kwot wpłaconych na poczet przyrzeczonej umowy sprzedaży, której to umowy nie zawarto do dnia wyznaczonego w umowie. W 2008r. i do jesieni 2009r. spółka (...) wykonywała roboty budowlane na rzecz Urzędu Marszałkowskiego w K., wspólnie z firmą powoda także na budowie w Ś., jednakże pomimo wpływu wynagrodzeń z tego tytułu, nie udało się odbudować straty powstałej w wyniku braku zapłaty przez spółkę (...). Już w 2009r. spółka jawna (...) zaprzestała płacenia należności w stosunku do ZUS i US, a w kwietniu i maju 2009r. dokonywane były zajęcia komornicze na duże kwoty, co utrudniało prowadzenie działalności. Spółka podejmowała kolejne zadania – m.in. w dniu 11.08.2009r. zawarła umowę o roboty budowlane z Domem Pomocy Społecznej w K., w której ustalono kosztorysowe wynagrodzenie na kwotę 85 415,06 zł brutto, zaś aneksem do tej umowy wynagrodzenie to ustalono na kwotę 102 347,09 zł. W okresie maj - wrzesień 2009r. T. realizowała nadto inne roboty. Z powodu zajęć komorniczych oraz zaległości publicznoprawnych, wspólnicy zdecydowali się jeszcze w 2009r. powołać nową spółkę pod nazwą (...) Sp. z o.o. – potem zmienili nazwę na (...) Sp. z o.o. w celu spłaty zaległości i zadłużenia jakie posiadała spółka jawna – również wobec powoda. M. O. podejmował dalszą współpracę ze spółką, nie orientując się w jej faktycznej sytuacji finansowej.

Przeciwko I. W. toczyło się przed Sądem Okręgowym w Nowym Sączu do sygn. akt IC 880/12 postępowanie z powództwa Prof – (...) L. S. i Wspólnicy Sp. j. - o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy darowizny z dnia 22.07.2009r. Postępowanie to zakończyło się wydaniem wyroku z dnia 13.03.2013r., w którym Sąd uwzględniając powództwo, uznał wymienioną umowę za bezskuteczną w stosunku do w/w powoda.

W dniu 23.08.2013r. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział V Sąd Gospodarczy w sprawie V Gzd 7/13 toczącej się z wniosku wierzyciela M. O. wydał postanowienie, w którym pozbawił K. W. (1) prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółce jawnej, fundacji lub stowarzyszeniu na okres 5 lat.

W tym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji podkreślił, iż niesporne w sprawie było, że powód jest wierzycielem K. W. (1), który aktualnie po zawarciu przedmiotowej umowy nie posiada żadnego majątku ruchomego, ani nieruchomego oraz, że liczne postępowania egzekucyjne toczące się zarówno przeciwko T. sp. j. jak i przeciwko K. W. (1) zakończyły się umorzeniem z powodu bezskuteczności egzekucji – okoliczności te wynikały również z informacji przedstawionych przez Komorników. Twierdzenia pozwanej iż w dacie zawarcia umowy darowizny spółce (...) nie groziła niewypłacalność, a dłużnik – jej mąż, nie działał w zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli, jak również, że ona nie wiedziała o takim zamiarze dłużnika, uznał Sąd za nieprawdziwe.

W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał, że wszystkie przesłanki do uznania czynności prawnej z dnia 22.07.2009r. za bezskuteczną wobec powoda, zostały spełnione. Przyjął Sąd, że w dacie zawarcia przedmiotowej umowy darowizny

dłużnik miał świadomość, iż z tytułu wskazanej umowy powodowi przysługiwać będzie wynagrodzenie za wykonane prace, które zostało ryczałtowo ustalone w umowie (i aneksie), a jednocześnie zdawał sobie sprawę z sytuacji finansowej spółki (...), która już w 2009r. straciła płynność finansową. W ocenie Sądu Rejonowego świadczą o tym przede wszystkim liczne postępowania egzekucyjne z wniosku innych wierzycieli, na podstawie tytułów wydawanych w 2008r. i w 2009r., w ramach których dokonywane były zajęcia, jak również przyznanie przez dłużnika, iż już w 2009r. spółka zaprzestała płacić należności publicznoprawne, a przede wszystkim posiadała dużą stratę w związku z umowami zawartymi w 2008r. z (...) Sp. z o.o. w K.. Sąd powołał się na zeznania dłużnika składane zarówno w toku obecnego postępowania, jak i w czasie rozprawy w sprawie V Gzd 7/13, w których wskazywał on na słabą kondycję finansową spółki i jej problemy już od 2008r. Ponadto o rozmiarze kłopotów finansowych dłużnika świadczy w ocenie Sądu I instancji choćby to, iż już w 2009r. wspólnicy T. w celu „ratowania” spółki, która była blokowana przez zajęcia, założyli kolejny podmiot prawny. Z powyższego Sąd wywiódł wniosek, iż przenosząc na osobę trzecią własność swych udziałów w nieruchomości, w czasie, kiedy sytuacja finansowa spółki była słaba, a spółka posiadała liczne zadłużenia, dłużnik świadomie działał w celu uszczuplenia swego majątku, a tym samym na szkodę wierzycieli – w tym M. O.. Zdaniem Sądu Rejonowego fakt, iż K. W. (1), dokonując w dniu 22.07.2009r. darowizny na rzecz żony - pozwanej działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli wiedząc, lub co najmniej licząc się z tym, iż pozbywając się swego majątku uniemożliwi bądź znacznie utrudni zaspokojenie wierzycieli.

Powołał się Sąd na treść wyroku SN z 28.11.2001r., IV CKN 525/00, publ. LEX nr 53110, wyroku SN z dnia 22.03.2001r., V CKN 280/00). W ocenie Sądu Rejonowego niewątpliwie poprzez działanie dłużnika – zawarcie umowy darowizny z dnia 22.07.2009r. - powód poniósł szkodę. Sąd I instancji zaznaczył, iż na przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nastąpiło pokrzywdzenie wierzycieli nie ma wpływu to, że nieruchomość, w której udziały dłużnik przekazał żonie jest obciążona hipotecznie – hipoteki te zostały ustanowione bowiem w 2006r., zatem w dacie darowizny wierzytelność z tego tytułu uległa już zmniejszeniu, obecnie zaś kredyt został już w dużej mierze spłacony i istnieje realna możliwość na zaspokojenia się z tej nieruchomości przez powoda. Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał, że osoba trzecia, w tym przypadku żona dłużnika I. W. uzyskała na skutek tej darowizny korzyść majątkową – tj. udziały w spornych nieruchomościach, które poprzednio stanowiły współwłasność jej męża. Sąd przyjął również, że I. W. wiedziała, a co najmniej mogła się dowiedzieć, iż dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Stosunek bliskości dłużnika i pozwanej istniał w dacie dokonywania darowizny, dlatego to pozwana powinna dowieść, iż pomimo tak bliskiej relacji z dłużnikiem nie wiedziała o jego zamiarze i nawet przy dołożeniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, a I. W. nie obaliła tego domniemania.

O kosztach procesu Sąd postanowił na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty te złożyły się: wpis w kwocie 563 zł, opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda w kwocie 3 600 zł obliczone stosownie do stawek minimalnych rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie. W pkt III wyroku Sąd Rejonowy nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2 550 zł tytułem opłaty od rozszerzonego żądania pozwu. Sąd wskazał, że opłata ta – wobec wniosku pełnomocnika powoda o jej rozliczenie w końcowym rozstrzygnięciu – obciąża pozwaną zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Powyższy wyrok zaskarżyła pozwana apelacją, w której zarzuciła :

1. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu, że K. W. (1) zawierając z nią umowę działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli i ze świadomością zagrożenia niewypłacalnością spółki (...), podczas gdy jej zdaniem w tym czasie spółka realizowała atrakcyjne kontrakty, które wskazywały na utrzymanie płynności finansowej spółki,
2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na dokonaniu tej oceny z pominięciem istotnej części zeznań świadka K. W. (1) i zbieżnych z nimi jej zeznań, co skutkowało błędnym ustaleniem, że ona miała świadomość działania K. W. (1) z pokrzywdzeniem wierzycieli, podczas gdy z zeznań tych wynika, że mąż nie informował jej o szczegółach prowadzonej działalności, a ona dokonała spornej czynności prawnej w konsekwencji zawartej wcześniej umowy majątkowej małżeńskiej,

3. niewyjaśnienie wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności co stanowiło naruszenie przepisów art. 227 i 233 § 1 k.p.c., przez pominięcie w ustaleniach jaką wartość, po odliczeniu aktualnej wysokości wierzytelności hipotecznej na rzecz banku przedstawia udział objęty sporną umową i tym samym, czy powód miałby w ogóle realną możliwość uzyskania jakiegokolwiek zaspokojenia z przedmiotu umowy, gdyby kwestionowana umowa nie została zawarta,

4. naruszenie art. 527 § 2 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że obciążenie hipoteczne nieruchomości o wartości przekraczającej wartość udziału będącego przedmiotem umowy z osobą trzecią oraz kolejność zaspokojenia wierzycieli nie ma znaczenia dla oceny stanu pokrzywdzenia wierzyciela, podczas gdy dług zabezpieczony hipoteką wobec innego wierzyciela zmniejsza majątek dłużnika przeznaczony do egzekucji na rzecz pozostałych wierzycieli i tym samym ma pierwszorzędne znaczenie przy ocenie czy dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem czynności prawnej z osobą trzecią.

Wskazując na powyższe zarzuty, pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego od pozwanej na jego rzecz w postępowaniu apelacyjnym w podwójnej wysokości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy aprobuje i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i sformułowane na ich podstawie wnioski. Poprawna jest również ocena prawna dokonana przez Sąd Rejonowy, iż w stanie niniejszej sprawy są spełnione wszystkie przesłanki pozwalające na ubezskuteczenie w stosunku do powoda czynności prawnej, jakiej dokonał K. W. (1) ze swoją żoną I. W. – pozwaną w sprawie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było roszczenie wierzyciela M. O. wobec żony dłużnika K. I. W. o uznanie za bezskuteczną względem powoda umowy darowizny nieruchomości z dnia 22.07.2009r. To, że powód jest wierzycielem darczyńcy K. W. (1), nie było kwestionowane przez strony.

Powyższe roszczenie wpisuje się w podstawy skargi pauliańskiej uregulowanej w art. 527 k.c. - 534 k.c. Przesłankami warunkującymi możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony przewidzianej skargą pauliańską są następujące okoliczności: istnienie wierzytelności; dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią; pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią oraz działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Dla możliwości skorzystania ze skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia, co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika, chyba, że w szczególnych przypadkach, w których występują domniemania prawne, tj. art. 527 § 3 k.c. - art. 529 k.c., ciężar dowodu jest przerzucony na stronę pozwaną. Jeżeli strona pozwana nie zdoła tego uczynić, ponosi ujemne konsekwencje procesowe w postaci przegrania sprawy.

Przenosząc powyższe rozważania prawne na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy stwierdza, iż istnienie wierzytelności podlegającej ochronie zostało w sposób prawidłowy wykazane przez powoda, który przedłożył umowę o roboty budowlane z dnia 30.06.2009r. wraz z aneksem do tej umowy z dnia 15.09.2009r., faktury VAT za wykonane roboty budowlane, oświadczenie Spółki (...), W. Sp. j. (reprezentowanej przez K. W. (1), uprawnionego do jednoosobowej reprezentacji) z dnia 06.08.2013r. o uznaniu długu jak również nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 15.03.2013r., sygn. akt V GNC 308/13. Podkreślić należy, że na gruncie rozpoznawanej sprawy istnienie wierzytelności nie było co do zasady kwestionowane przez pozwaną.

Dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią również nie było kwestionowane przez strony.

Jeśli chodzi o kwestię pokrzywdzenia wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, Sąd Okręgowy wskazuje, że w literaturze i orzecznictwie utrwalony jest pogląd, w myśl którego wystarczające do uwzględnienia powództwa jest uznanie, iż dokonanie zaskarżonej przez wierzyciela czynności spowodowało niewypłacalność dłużnika, bądź zwiększyło jego niewypłacalność (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.10.2004r. sygn. akt II CK 128/04, Biul.SN 2005/2/16). Faktem jest, że na dzień orzekania dłużnik nie miał majątku, z którego powód mógłby uzyskać zaspokojenie bez dodatkowych kosztów i w niedługim czasie, co więcej, przeciwko dłużnikowi K. W. (1) jak również przeciwko spółce (...) prowadzone były liczne postępowania egzekucyjne, część z nich została umorzona z powodu bezskuteczności egzekucji, co nie było kwestionowane, a co wynika dodatkowo z informacji przedstawionych przez Komorników znajdujących się w aktach sprawy. Przepis art. 527 k.c. wymaga, aby dłużnik dokonujący zaskarżonej czynności miał świadomość, że czynność ta pociągnie za sobą pokrzywdzenie wierzyciela. Powód występując z akcją pauliańską nie musi jednakże udowadniać złego zamiaru wierzyciela. Dłużnik musi mieć jedynie świadomość konsekwencji dokonywanej czynności, nie jest natomiast konieczna świadomość dłużnika pokrzywdzenia konkretnego wierzyciela. Wystarcza świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia się. Świadomość dłużnika może być uznana za udowodnioną, gdy zostaną spełnione następujące okoliczności: dłużnik wiedział o istnieniu wierzycieli, dłużnik znał skutek czynności, tj. usunięcie z jego majątku określonych składników, które mogłyby posłużyć do zaspokojenia wierzyciela. Jeśli powyższe przesłanki są spełnione należy przyjąć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, chyba że pozwana udowodni, iż w okolicznościach sprawy wnioskowanie na podstawie powołanych wyżej okoliczności byłoby błędne. W rozpoznawanej sprawie powód udowodnił okoliczności objęte treścią art. 527 k.c.

W apelacji pozwana zarzucała m.in. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na dokonaniu tej oceny jej zdaniem z pominięciem istotnej części zeznań świadka K. W. (1) i zbieżnych z nimi zeznań pozwanej, co skutkowało błędnym ustaleniem, że miała ona świadomość działania K. W. (1) z pokrzywdzeniem wierzycieli, jak również przez pominięcie w ustaleniach jaką wartość, po odliczeniu aktualnej wysokości wierzytelności hipotecznej na rzecz banku, przedstawia udział objęty sporną umową i tym samym pominięcie ustalenia, czy powód miałby w ogóle realną możliwość uzyskania jakiegokolwiek zaspokojenia z przedmiotu umowy, gdyby kwestionowana umowa nie została zawarta.

Zdaniem Sądu Okręgowego rozpoznającego niniejszą sprawę dokonana przez Sąd Rejonowy ocena dowodów, wbrew odmiennemu stanowisku apelującej, nie narusza dyrektyw wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. Jest ona logiczna, spójna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego oraz - wbrew zarzutom pozwanej - nie pomija okoliczności istotnych dla prawidłowości procesu wnioskowania, ani nie pozostaje w sprzeczności z treścią zgromadzonych dowodów. Ustalenia i argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy uznaje za własną, co czyni niecelowym ich powtarzanie. Nadto wersja zdarzeń przyjęta przez Sąd I instancji odnośnie spełnienia przesłanek odpowiedzialności pozwanej wynikającej z istoty skargi pauliańskiej jest zgodna z doświadczeniem życiowym i zgromadzonym materiałem dowodowym.

Odnosząc się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, polegającego na przyjęciu, że K. W. (1), zawierając umowę z pozwaną, działał z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli i ze świadomością zagrożenia niewypłacalnością spółki (...), podczas gdy w tym czasie spółka realizowała atrakcyjne kontrakty, które wskazywały na utrzymanie płynności finansowej spółki, należy wskazać na domniemanie wynikające z treści art. 529 k.c., który stanowi, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Domniemanie zawarte w tym przepisie nie zostało w ocenie sądu odwoławczego obalone. Co więcej, ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wprost wynika, że K. W. (1), dokonując w dniu 22.07.2009 r. darowizny na rzecz żony (pозwanej w niniejszej sprawie) wyzbył się swojego majątku w sytuacji gdy długi już nie były spłacane. Skoro zaś dłużnik wskutek dokonania darowizny stał się niewypłacalny, wobec treści art.

529 k.c. domniemywa się, że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a pozwana tego domniemania nie obaliła.

Na poparcie powyższego trzeba dodatkowo wskazać, że dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzycieli ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko określonemu wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik ma świadomość pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i, że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie (A. (...) prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 948; M. P.-S. System prawa prywatnego, t. 6, s. (...)). Do przyjęcia, że dłużnik dokonywał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli wystarczy zatem, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności. Nie jest przy tym konieczne, aby świadomość pokrzywdzenia dotyczyła konkretnego wierzyciela, w szczególności tego, który wystąpił ze skargą pauliańską.

Nie zasługują na aprobatę Sądu Okręgowego także twierdzenia pozwanej, jakoby umowa przenosząca własność udziału w nieruchomości była konsekwencją zniesienia przez strony ustroju wspólności małżeńskiej. Gdyby nawet tak było, to umowa o podział majątku wspólnego po ustaniu ustawowej wspólności małżeńskiej zawarta z pokrzywdzeniem wierzyciela może być także przez niego zakwestionowana skargą paulińską (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13.05.2014r. sygn. akt I ACa 58/14, LEX nr 1477082).

Z kolei okoliczność czy pozwana wiedziała o podstawie działania dłużnika jest bez znaczenia ze względu na treść art. 528 k.c., który stanowi, że jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Dlatego też, zdaniem Sądu Okręgowego, skoro w dacie darowizny dłużnik miał świadomość tego, że ciąży na nim zobowiązania, których nie jest w stanie spłacić i aby nie utracić udziałów w nieruchomości - darował je pozwanej, to zachodziły podstawy do uwzględnienia powództwa.

Również zarzut naruszenia art. 527 § 2 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że obciążenie hipoteczne nieruchomości o wartości przekraczającej wartość udziału będącego przedmiotem umowy z osobą trzecią oraz kolejność zaspokojenia wierzycieli nie ma znaczenia dla oceny stanu pokrzywdzenia wierzyciela, podczas gdy dług zabezpieczony hipoteką wobec innego wierzyciela zmniejsza majątek dłużnika przeznaczony do egzekucji na rzecz pozostałych wierzycieli i tym samym ma pierwszorzędne znaczenie przy ocenie, czy dłużnik stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed dokonaniem czynności prawnej z osobą trzecią, jest w ocenie Sądu Okręgowego - niezasadny.

Należy podkreślić, że nawet przy obciążeniu nieruchomości hipoteką, wierzyciele nieuprzywilejowani mają możliwość zaspokojenia w całości lub w części swoich wierzytelności. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że dla oceny, czy istnieje związek przyczynowy między zaskarżoną czynnością prawną dłużnika polegającą na zbyciu nieruchomości, a niewypłacalnością dłużnika istotne znaczenie ma między innymi to, czy nieruchomość była obciążona hipoteką. Jeżeli tak, konieczne jest zbadanie, czy wobec istnienia obciążenia hipotecznego, wierzyciel osobisty miałby możliwość przynajmniej częściowego zaspokojenia swojej wierzytelności. Wymaga to porównania wartości nieruchomości i wysokości obciążenia hipotecznego w chwili orzekania oraz oceny, czy w świetle obowiązujących przepisów o egzekucji z nieruchomości obciążonej hipotekami, możliwe byłoby zaspokojenie choćby części wierzytelności stanowiącej przedmiot skargi pauliańskiej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5.07.2013r. IV CSK 738/12 LEX nr 1396456, z dnia 13.10.2006r. III CSK 58/06, OSNC z 2007 r. Nr 9, poz. 138 i z dnia 29.09.2011r. IV CSK 99/11, niepubl. oraz wyrok z dnia 28.06.2007r. IV CSK 115/07, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie pozwana nie udowodniła, że wysokość zadłużenia hipotecznego obciążającego udziały jej darowane przewyższało by wartość tych udziałów w nieruchomości. Powoływanie się przez pozwaną na wysokość zabezpieczenia hipoteką w kwocie 160 000 zł nie było wystarczające do przyjęcia, że wysokość zadłużenia przewyższa wartość darowanych jej udziałów. Po pierwsze zabezpieczenie to dotyczy całej nieruchomości, a nie tylko udziału

dłużnika K. W. (1), po drugie część tego zadłużenia zostało spłacone, a po trzecie wartość darowanych udziałów znacznie przewyższa wysokość zabezpieczenia hipoteką, co wynika chociażby z podanej przez pozwaną wartości domu z działką na kwotę 350 000 zł (k.257).

Podsumowując, uznać należało, że w rozpoznawanej sprawie zaistniały podstawy z art. 527- 534 k.c. do uwzględnienia powództwa i że apelacja jest bezzasadna.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., wyrażającego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Na tym etapie postępowania powód poniósł koszty w postaci wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości określonej w § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 490). Wynik postępowania apelacyjnego spowodował więc, że pozwana jest obowiązana zwrócić przeciwnikowi poniesione na tym etapie koszty w całości.

Ref. SSR G. P.